

چرايین رهوتته نیریا کوردی

مهلا مهحموودی بایه زیدی

مهلا مهحموودی بایه زیدی دناقههرا سالین (۱۷۹۷-۱۷۹۹) ل باژیری بایه زیدی ل باکووری کوردستانی هاتیه دونیایی، ل ویری زانستین ئایینی مینا ههفدهمین خوه یین کورد خواندینه و فیری زمانین فارسی، ترکی و عهره بی بوویه. ل سالا (۱۸۵۶) چوویه نه زهره زومی و ل ویری گرنگترین قووناغا خوه یا ژیانن بۆراندیه.

ههرچه نده گهلهك ژ ژیاننامه یا وی نه هاتیه زانین، ل شوونوارین وی یین رهوشه نیری د وارین جوداجودا دا پلهیه کا بهرز و گرنگ دناف میژوو یا رهوشه نیری کوردی دا دایی، نهفه زی ژبه ر وی بهرهمی ب سینگ و نقیسی، کو د فی واری دا پیشکیشگری، زیده باری بزافین وی یین خورت د پاراستنا چه نندین دهستنیسی کوردی دا ژ بهرزهبوون و نهمانی. ههلبهت نهفه هه می ژبلی دستپیشخه ریا وی، کو زمانن کوردی ژ خاننا شعری دهر بازی خاننا په خشانن کریه و نافه روکین بهر فره و نوو داینی.

بایه زیدی چه نندین بهرهم ل پاش خوه هیلاینه، هندهك گههستینه مه و هندهك زی بهرزهبووینه، ل گرنگترین بهرهم:

۱- (ته واریخی قه دیمی کوردستان)، کو پشکا ئیکی به ژ پهرتوکا (شهره فنامه)، وهرگیراه زمانن کوردی.

۲- (تواریخی جدیدی کوردستان)، نهفه پهرتووکه یا بهرزیه.

۳- (عادات و رسوماتنامه ی نهگرادیه).

۴- (رساله تحفة النحلان فی الزمان کردان).

۵- (لهیل و مه جرووم).

زیده باری چه نندین بهرهمین دی د واری دانان وهرگیرائی دا. ههروهسا بایه زیدی ل گهل فان کاران بزافین سیاسی زی هه بوون.

گرنکیا بایه زیدی د واری رهوشه نیری دا نهتنن چونکی ب رابه ری به خشاننا کوردی دهیته هژمارتن یان یه کهم وهرگیره د میژوو یا کوردی دا، بهلکی چونکی وی باسی هندهك بابتهان کریه یین بهری وی کهسی باس ل نهگری، مینا: میژوو، گوتننن مه زنان، چیرۆك ب شیوی په خشانن، داب و نه ریتین کوردان..

فهکۆله ر بۆ هندی دجن کو بایه زیدی پشتی سالا ۱۸۶۷ز چوویه بهر دلوفانیا خودی.